

Arxius municipals: quan la memòria esdevé infraestructura de futur

Publicat per [Interacció](#) [1] el 09/06/2026 - 10:46

Amb motiu del Dia Internacional dels Arxius, recuperem una entrevista a Joan Boadas (desembre de 2025) per pensar, amb perspectiva municipal, fins a quin punt el govern de la memòria institucional condiciona la qualitat, la continuïtat i l'autonomia de les polítiques culturals locals.

Els arxius municipals són, probablement, un dels dispositius culturals menys visibles. i, alhora, més determinants per a la qualitat democràtica de les polítiques locals. Amb motiu del Dia Internacional dels Arxius, una relectura de l'entrevista a l'arxiver Joan Boadas, publicada el desembre de 2025 i centrada en la idea dels arxius com a instruments orientats al futur, permet entendre amb més precisió què implica, en termes reals, assumir o desatendre el govern de la memòria institucional. Què perdem quan aquesta memòria no està ben sostinguda? I què guanyem quan la dotem de criteri, recursos i continuïtat? Aquest article s'hi endinsa des d'una perspectiva municipalista i a partir del treball sostingut que ha articulat el programa XAM (Xarxa d'Arxius Municipals) de la Diputació de Barcelona.

Hi ha entrevistes que no són simples retrats personals, sinó materials que guanyen sentit amb el temps. La conversa amb Joan Boadas, arxiver i cronista de Girona, és una d'aquestes. No perquè descobreixi res insòlit, sinó perquè formula amb claredat una intuïció que continua plenament vigent: que la qualitat de les polítiques culturals locals depèn menys de la inspiració que de la memòria institucional que som capaços de sostenir. Aquesta memòria, lluny de ser un arxiu estàtic, és una capacitat institucional que condiciona el futur. Llegida avui, l'entrevista obliga a mirar amb més ambició i més rigor el paper dels arxius municipals.

La frase que ell llança: "soc arxiver perquè m'interessa el futur", funciona com un interruptor. No perquè contingui una teoria acabada de les polítiques públiques, sinó perquè permet rellegir els arxius des d'una perspectiva poc habitual. Els arxius deixen de ser dipòsits de passat i apareixen com a dispositius que fan possible continuïtat, aprenentatge i responsabilitat democràtica. Aquesta idea, aparentment simple, continua sent clau per entendre una tensió estructural dels municipis: l'administració produeix més informació que mai, però aquesta abundància no es tradueix necessàriament en més intel·ligència institucional, sinó sovint en més soroll. Documents dispersos, carpetes que ningú ordena, memòries que ningú consulta, convenis que ningú interpreta, projectes que desapareixen quan canvien els equips. La ciutat recorda malament perquè produeix molt, conserva poc i organitza encara menys; i això té conseqüències directes: polítiques culturals que es reinventen constantment sense aprendre del que ja s'ha provat, i equips tècnics que han de reconstruir cada vegada un relat que podria ser acumulatiu.

Naturalment, la memòria institucional no explica per si sola les dificultats dels municipis. Les restriccions pressupostàries, la rotació política, la complexitat administrativa o la manca de recursos especialitzats continuen sent factors determinants. Però una memòria deficient tendeix a amplificar tots aquests problemes. Quan una organització no conserva ni interpreta adequadament el que ha après, cada canvi de context es converteix en una ruptura més profunda del que seria necessari.

Per això Boadas insisteix que els arxius no són hospitals forenses on es recullen restes d'una activitat ja tancada. Són, diu, "obstetres": professionals que intervenen en la fase de creació dels documents, abans que el desordre s'hagi consolidat. Aquesta imatge revela una crítica més profunda: la qualitat de l'arxiu depèn del moment en què entra el criteri. Si l'arxiver arriba tard, l'arxiu esdevé una acumulació opaca; si arriba d'hora, el que es construeix és capacitat analítica i ordre intel·ligible.

El problema és que la hiperproducció documental municipal no ha anat acompanyada, històricament, de governances que la facin útil. I aquí el diagnòstic de Boadas manté tota la seva lucidesa: el que no queda registrat no existeix políticament. No existeix per al debat públic, no existeix per a l'avaluació, no existeix per a la memòria ciutadana. La cultura, que sovint es justifica en nom de la democratització, no pot permetre's una memòria

institucional feble. Una ciutat que no sap què ha fet difícilment pot imaginar què pot fer.

Els exemples que ofereix són incòmodes per la seva senzillesa: quatre quilòmetres lineals de documents eliminats perquè no tenien cap valor; repositoris digitals insuficients per sostenir allò que es genera; projectes que moren perquè ningú no en documenta els processos; i un Arxiu Històric de Girona encallat durant vint anys per incapacitat política, un cas que ell qualifica de "difícil d'entendre i que hauria de ser denunciable". No és una anomalia local, sinó un símptoma reiterat d'una qüestió estructural: la memòria institucional no ha estat, històricament, una prioritat política. I això es fa visible tant en capitals de comarca com en municipis menors.

Les infraestructures més determinants sovint són les menys visibles. La memòria institucional forma part d'aquests sistemes que connecten decisions, aprenentatges i acció pública.

Quan Boadas reivindica l'arxiver com a actor de projecte, i no com a conseqüència final, està apuntant a una idea més profunda: els municipis necessiten pensar la seva activitat cultural com una pràctica amb rastre. Això implica reconèixer que existeix una economia política de la visibilitat que premia el que s'ensenya (exposicions, festivals, inauguracions) i desatén el que sosté (protocols, convenis, decisions, criteris). Sense rastre és difícil construir continuïtat; sense continuïtat resulta més difícil acumular aprenentatges i sostenir orientacions polítiques en el temps. El risc és que l'acció pública acabi depenent excessivament de les urgències del present.

Tampoc és un problema homogeni. Boadas ho assenyala quan parla de la necessitat de treballar amb equips diversos i altament qualificats, una realitat assumible en ciutats com Girona però inabastable per a molts municipis petits. No és una qüestió d'incompetència, sinó d'estructures desiguals, recursos minsos i prioritats fixades històricament, que condicionen la governança documental. En solitari, molts ajuntaments no poden sostenir estructures robustes.

És aquí on el sistema intermunicipal es posa realment a prova. I per això programes com la Xarxa d'Arxius Municipals (XAM) de l'Oficina de Patrimoni Cultural apareixen com a resposta necessària, però no suficient. La xarxa pot compensar desigualtats, però no pot substituir la responsabilitat política local de concebre la memòria com una política pública, i no com un afer tècnic relegat al fons de l'organització.

Concretar què aporta la XAM ajuda a entendre el seu valor: criteris comuns de descripció i classificació, diagnosi de necessitats, pautes de gestió documental, formació especialitzada i suport continuat que permet estandarditzar pràctiques que molts municipis no podrien desenvolupar sols. Aquest acompanyament és crucial, però la cooperació només té sentit si reforça capacitats locals. Quan es delega tot a la xarxa, el risc és transformar un dèficit estructural en la il·lusió d'un avenç: una memòria aparent però no efectiva. La xarxa ha d'ajudar, sí, però

també ha d'interpel·lar; cada municipi ha d'assumir la seva part del compromís.

Llegida amb perspectiva, l'entrevista funciona perquè revela una paradoxa persistent: parlem constantment d'innovació, creativitat i futur, però sovint ignorem els dispositius que fan possible imaginar-los. El futur, ens diu Boadas, no és una projecció; és un arxiu ben governat. I aquesta afirmació, aparentment contraintuïtiva, és profundament política. Perquè posa sobre la taula una pregunta que els municipis tendeixen a esquivar: què estem disposats a recordar? I, per tant, quines condicions de possibilitat volem donar-nos per aprendre?

Aquest és el centre de l'article: no una defensa corporativa dels arxius, sinó una crítica estructural. Si la memòria continua sent un subproducte, les polítiques culturals locals seguiran atrapades en la immediatesa, dependents del canvi de regidor, incapaces d'evolucionar. Però si la memòria es concep com una capacitat pública essencial, el municipi guanya densitat, criteri i autonomia.

Potser aquesta és, en realitat, la lliçó més complexa que s'amaga darrere la frase de Boadas. Quan diu "m'interessa el futur", no parla del futur com a esperança, sinó com a responsabilitat. I la pregunta que ens deixa oberta és clara: quin futur pot construir un municipi si no és capaç de governar allò que recorda? Sense governar la memòria, el futur queda reduït a un horitzó retòric.

Referències

Camps Linnell, J. (2025, 12 de desembre). «Soc arxiver perquè m'interessa el futur»: Joan Boadas, arxiver i cronista de la ciutat de Girona. *El Punt Avui*. <https://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2602159-soc-arxiver-perque-m-interessa-el-futur.html> [2]

Diputació de Barcelona. (2025). *Publicada la segona edició dels Cercles de Comparació Intermunicipal (CCI) per a la Xarxa d'Arxius Municipals, amb la participació del doble d'arxius*. Oficina de Patrimoni Cultural. https://www.diba.cat/ca/web/opc/-/cci-xam_2025 [3]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: patrimoni cultural

Etiquetes: gestió cultural

Etiquetes: valor públic de la cultura

Etiquetes: desenvolupament territorial

- [4]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/news/2026/06/09/XAMDiba%20>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2602159-soc-arxiver-perque-m-interessa-el-futur.html>

[3] https://www.diba.cat/ca/web/opc/-/cci-xam_2025

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/10370>